

C143 – WON11

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

22 maart 2007

HANDELINGEN

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de audit van de Inspectie van Financiën bij de integratiecentra en -diensten	1
Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de uitwerking van het nieuwe handboek maatschappelijke oriëntatie	3
Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de aanwending van het kerkelijk patrimonium in het kader van de uitbreiding van de socialewoningbouw	6

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de audit van de Inspectie van Financiën bij de integratiecentra en -diensten

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mijnheer de minister, het is lang geleden dat we u nog eens hebben ondervraagd over het thema van de inburgering. Na een aantal maanden is het dan ook hoog tijd om nog eens voluit te gaan.

Mijnheer de minister, onder meer op 6 en 23 november 2006 zei u: 'Inmiddels loopt een andere doorlichting door de Inspectie van Financiën, met name van de integratiesector, bestaande uit 28 integratiediensten, de 8 integratiecentra, het Vlaams Minderhedencentrum, het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden en vzw De Schroef. De audit wordt opgeleverd in februari 2007 en de resultaten zullen besproken worden in de commissie.'

Mijnheer de minister, intussen is het 22 maart. Ik ben dan ook bijzonder nieuwsgierig naar de resultaten van de audit. Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief hebben we een aantal opmerkingen gemaakt over hoe die audit er best zou uitzien. Zo wilden we onder meer laten nagaan welke middelen worden gegeven aan de verschillende actoren van het diversiteitsbeleid, welke doelstellingen met het inburgeringsbeleid worden nagestreefd, welke structuur nodig is om die resultaten effectief te halen, hoe de resultaten worden gemeten en hoe we het beleid kunnen bijsturen. Verder is er de vraag hoe u, met de steun van deze commissie en het hele parlement, erin slaagt en erop toekijkt dat dit effectief op het veld wordt gerealiseerd.

Mijnheer de minister, u zegt altijd dat woorden zonder budgetten niets betekenen. Welnu, 'the proof of the pudding is in the eating'. Het gaat dus niet alleen over het uittekenen van het beleid, het meest cruciale is dat dit beleid op het terrein wordt waargemaakt. Dat is zeker het geval voor het zeer belangrijke beleidsdomein van het samenleven in diversiteit. De integratiediensten, de integratiecentra, het Vlaams Minderhedencentrum, het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden en de verschillende federaties spelen daar allemaal een cruciale rol in. Ze spelen echter ook allemaal een eigen rol, en daar moet duidelijkheid over komen. Dat is wellicht ook de reden waarom u die audit hebt laten doen. Het decreet etnisch-culturele minderheden moet immers worden bijgestuurd en worden afgestemd op het inburgeringsbeleid.

Wanneer we echter de twee delen van de beleidsbrief Inburgering bekijken, dan stellen we vast dat die niet altijd op elkaar aansluiten. Beide beleidsdomeinen zijn bijzonder belangrijk maar moeten vooral in elkaars verlengde liggen met als doel ervoor te zorgen dat de etnisch-culturele achtergrond van mensen geen enkele rol meer speelt op het vlak van mogelijkheden en kansen in onze samenleving. Dat kan pas echt renderen wanneer de samenleving daar ook echt voor open staat. Het gaat dus om een win-winsituatie.

Indien op basis van de resultaten van de audit een bijsturing nodig is, dan moeten we ook nagaan of de definitie van allochtoon niet moet worden herbekeken. Ik heb het dan niet zozeer over het land van geboorte of over de nationaliteit, maar vooral over de verwijzing naar mensen die zich in een achterstandspositie bevinden. Daarbij geven we zelf het signaal dat allochtoon zijn een last en een kost betekent waarmee we dus vooral problemen hebben. Dat is niet correct in de beeldvorming van mensen. Bovendien is het voor allochtonen een alibi om er niets aan te doen wanneer wij zelf zeggen dat ze zich in een achterstandspositie bevinden. We moeten hun dan ook een emancipatorische boodschap geven.

Mijnheer de minister, bij de bespreking van de beleidsbrief heb ik gezegd dat u de zaak voorzichtig aanpakt. Dat is goed. U hebt dat ook gedaan met de onthaalbureaus. U hebt eerst een audit georganiseerd en vervolgens een aantal bijsturingen doorgevoerd.

Mijnheer de minister, wanneer zal deze audit worden afgerond? Wanneer wordt er een eindverslag opgeleverd? Tegen wanneer worden de besprekingen in de commissie gepland? Welke procedure zult u volgen om effectief uitvoering te geven aan de audit bij de integratiecentra, de integratiediensten, het Vlaams Minderhedencentrum en het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden? De beheersovereenkomsten met de verschillende actoren liepen tot in 2006. Met de meeste onder hen is wel een addendum goedgekeurd tot eind 2008. Het is nu dan ook tijd om van start te gaan met de hervormingen. We mogen immers niet het risico lopen dat die niet meer tijdens deze legislatuur zouden zijn afgerond.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Wim Van Dijk: Ik wil herhalen wat ik reeds tijdens de bespreking van de beleidsbrief heb gezegd. Het is geen geheim dat wij een groot voorbehoud hebben bij de diversiteitssector, zeker na lezing van het

tweede deel van de beleidsbrief ter zake. Het is ons weer opgevallen dat het tweede deel niet helemaal strookt met het eerste deel van de beleidsbrief dat over het inburgeringsbeleid gaat.

We moeten vaststellen dat nogal wat mensen in de diversiteitssector vertrekken met een foute instelling. De sector ziet de migranten nog te veel als slachtoffers die zich in een achtergestelde positie bevinden. Ik denk dat de sector van dat beeld moet afstappen.

Ik heb gezegd dat we niet naïef moeten zijn en dat de sector altijd bijzonder goed is geweest in het losweken van subsidies. Maar we moeten goed bekijken welke resultaten dit allemaal geeft en of die resultaten wel overeenkomen met wat de regering met het inburgeringsbeleid wil bereiken. Ik denk dat de resultaten niet altijd stroken met dat beleid, om het zacht uit te drukken. Een goed voorbeeld is wat er gebeurd is met het handboek 'Maatschappelijke oriëntatie'. Het Vlaams Minderhedencentrum slaagt er niet eens in om op basis van een tekst van een commissie die ter voorbereiding van het handboek werd opgericht, een fatsoenlijk handboek af te leveren. Dat toont nog maar eens aan dat een deel van de sector mentaal niet echt mee is met het gevoerde beleid.

De audit zou meer moeten zijn dan een lichte doorlichting en moeten nagaan wat de sector doet en welke resultaten er zijn. Dan moet men er de nodige consequenties uit trekken. Ik kan alleen maar hopen dat de minister dat ook zal doen, niet alleen voor wat de subsidies betreft, maar ook voor wat de politieke consequenties betreft zodat de diversiteitssector eindelijk mee zal zijn met het beleid.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Geachte collega's, vanzelfsprekend zullen we dit doen. Het is fundamenteel en ik houd ook van de methodiek. Men kan polemisch over die zaken doen, maar uiteindelijk spreken feiten nog altijd voor zichzelf.

De werkwijze die we gevolgd hebben met de onthaalbureaus, met de inspecteurs van Financiën die tekst en uitleg kwamen geven bij hun onderzoek, maakt hervormingen achteraf een stuk makkelijker. Men kan het soms de sector niet eens ten kwade duiden, want het is allemaal vrij nieuw. Als men spreekt over inburgering, zit men meteen met zijn twee voeten in het kloppende hart van de samenleving en komt men als politicus meteen zijn natuurlijke roeping tegen want op dat vlak is er nog heel veel werk. Men is begonnen vanuit het niets, met experimenten en veel goede wil. Maar op een zeker ogenblik moet het wel goed georganiseerd worden, want het gaat ook om veel geld, en moet de output op niveau

zijn. We zullen dus dezelfde methodiek hanteren voor de integratiesector.

De laatste bezoeken van de inspecteurs van Financiën dateren van eind februari 2007. Op dit moment zijn drie inspecteurs van Financiën die verantwoordelijk zijn voor de audit, elk apart bezig met het uitschrijven van hun bevindingen. Ze zijn dus concreet bezig met het schrijven van het eindverslag. Ze zullen hun bevindingen samenleggen en tot een gemeenschappelijk eindrapport komen. Deze werkwijze garandeert een maximale kwaliteit van het eindresultaat. Het eindrapport zal opgeleverd worden tegen eind april 2007.

Net zoals bij de audit van de inburgeringssector en zoals hier in de commissie aangekondigd en beloofd, zal de inhoud van het eindverslag besproken worden op een vergadering van deze commissie. Na ontvangst en grondige studie van het eindrapport zal de bespreking gepland worden. Net zoals bij de audit van de inburgeringssector zullen de betrokken inspecteurs van Financiën hun eigen rapport komen toelichten.

In samenspraak met hen kan ik de bespreking aankondigen, alleszins voor het parlementaire reces. Ik zal aan de commissiesecretaris de beslissing van de regering overmaken over de precieze inhoud van de audit en over de bronnen van de financiering en de besteding ervan. De vermenging met het Inburgeringsdecreet komt aan bod evenals de vermenging van de integratiecentra en -diensten.

Ik zal, conform de mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering van 30 juni 2006, verslag uitbrengen aan de Vlaamse Regering. Ik moet de procedure correct volgen. Vervolgens zal, zoals aangekondigd in de beleidsbrief Inburgering, afhankelijk van de resultaten van deze doorlichting, worden nagegaan hoe een efficiënte inzet van de middelen tot snellere en betere resultaten leidt. Ik denk dat de hele commissie, namens het parlement en namens Vlaanderen, hiervoor vragende partij is.

Conform de aanbeveling die is aangenomen door de plenaire vergadering en die mede werd ondertekend door uzelf, mevrouw Berx, zal de hervorming van de sector worden gestart met de voorbereiding van een nieuw decreet. Daar hopen we in het najaar de grote lijnen, en zelfs iets meer dan dat, van klaar te krijgen. Zonder vooruit te lopen op de resultaten, en zonder af te doen aan de primauté van de politiek, kan ik al aankondigen, mijnheer de voorzitter, dat deze hervorming zeker niet zal gebeuren zonder het nodige overleg met alle actoren, dus ook met de sector zelf. Zo hebben we het ook gedaan met de onthaalbureaus. Je moet nooit bang zijn voor je eigen schaduw.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord maar ik heb nog enkele vragen.

U had het aangekondigd voor februari, het wordt nu eind april. Dat zal wellicht te maken hebben met de werking van de inspectie. Of was er een andere reden voor de grote vertraging?

Minister Marino Keulen: Dat was de reden.

Mevrouw Cathy Berx: Ik kan mij van de vorige verslaggeving over het rapport over de onthaalbureaus herinneren dat er, alvorens het eindverslag werd opgeleverd, ook een terugkoppeling en een gesprek waren met de doorgelichte diensten zelf. Is dat nu ook gepland? Zal de inspectie van Financiën het ontwerpverslag doorspreken met de integratiecentra en de diensten? Misschien is dat al gebeurd?

Minister Marino Keulen: Het komt eerst bij ons, en dan wordt het met hen doorgesproken. Dat is evident.

Mevrouw Cathy Berx: Vooraleer het verslag wordt opgeleverd, wordt dus niet eerst gecheckt of alles juist is?

Minister Marino Keulen: Eerst krijgen wij het, en dan wordt het teruggekoppeld. Het is niet de bedoeling om iemand daarmee met de rug tegen de muur te plaatsen. Wij hebben de opdracht gegeven, wij krijgen dus als eersten de resultaten. Wij kennen het niveau van onze drie inspecteurs van Financiën. Dat is een keurkorps. Zij bezorgen het rapport aan ons, en dan gaan zij met de sector in dialoog. Zoals ze eigenlijk ook dat rapport op basis van overleg, cijfers, data en gesprekken hebben geredigeerd. Ondertussen kennen ook de sector zelf, in dit geval de sector van de integratiecentra en de diensten, en het VMC de methodiek die werd gehanteerd bij de onthaalbureaus. Voor hen was het moeilijker: dat was bij nul beginnen. Het zal nu op dezelfde manier worden georganiseerd.

Mevrouw Cathy Berx: Welke elementen heeft de inspectie allemaal onderzocht? De geldstromen, wat er met de gelden is gebeurd? Is er ook een vergelijking gemaakt van de resultatenvelden waarop de integratiecentra zich engageren? Ik kan mij voorstellen dat het ene resultatenveld al wat ambitieuzer is dan het andere. En wat is de impact op welke middelen en op hoeveel mensen je inzet? Met het oog op welke resultaten doe je dat? Ik kan mij voorstellen dat bijvoorbeeld de zorg voor een verhoogde kleuterparticipatie – wat in overleg met Onderwijs moet gebeuren – nog iets anders is dan het engagement om een bepaald instrumentarium te ontwikkelen dat nodig is om een bepaalde informatie door te geven. Er zijn grote verschillen in de resultatenvelden. Ik ga er van uit dat dit ook deel uitmaakt van de oefening.

Mijn laatste vraag: u zegt dat er een begin van een nieuw voorstel van decreet komt in het najaar. Hebt u al een

lijst van alle relevante beleidsvragen die een antwoord moeten krijgen in een dergelijke nieuwe tekst, in functie van een analyse van de tekst die nu op tafel ligt? Of gebeurt dat enkel en alleen op basis van het verslag van de inspectie?

Minister Marino Keulen: In uw vorige vraag geeft u een heel goede beschrijving van de methode die werd gehanteerd door de inspectie van Financiën. De inspecteurs hebben de convenanten, zoals ze zijn afgesloten met de centra en diensten, vooraf grondig doorgenomen en dan naast de concrete inhoudelijke werking gelegd, en naast de cijfers in de boeken van de jaren waar dat convenant op sloeg. Zo is het gebleken uit de uitvoerige gesprekken die de inspecteurs hebben gevoerd. Het is perfect zo gebeurd zoals u het beschrijft.

Wat uw laatste vraag betreft: dit is natuurlijk een van de elementen. Maar het is wel een vrij belangrijk element. Wat mij altijd opvalt, is dat men bij de inspectie van Financiën niet alleen het financiële onderdeel bekijkt, maar het ook plaatst in het kader van beleidsbrieven, decreten, beslissingen van de regering. Dat is niet het enige, maar wel een uitermate belangrijk uitgangspunt. Onze inspecteurs doen meer dan wat een auditor doet die gewoon het rendement berekent. Wij vermelden als overheid duidelijk de klemtonen en de prioriteiten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de uitwerking van het nieuwe handboek maatschappelijke oriëntatie

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mijnheer de minister, de beleidsbrief maakt ook melding van het nieuwe uniforme handboek maatschappelijke oriëntatie. De bedoeling is dat de waarden zoals die zijn omschreven en gepreciseerd door de commissie-Bossuyt een rode draad zouden vormen in dit handboek. Ik denk dat iedereen ondertussen deze waarden als een mantra kan opzeggen: vrijheid, solidariteit, gelijkheid, respect en burgerschap. Bij de bespreking van de beleidsbrief zei u dat het handboek maatschappelijke oriëntatie, zoals het was opgeleverd door het Vlaams Minderhedencentrum, een teleurstelling was. Het was geen correcte vertaling van het werk van de commissie-Bossuyt.

Is het handboek intussen afgewerkt? Wat is de huidige inhoud van de cursus maatschappelijke oriëntatie? Werken de onthaalbureaus al met het verslag van de

commissie-Bossuyt en de daarin neergelegde waarden, als het ware om proactief te zijn ten aanzien van het handboek, dat er nog steeds niet is?

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Ik had enkele maanden geleden de gelegenheid om in een actualiteitsdebatje dezelfde vraag aan de minister te stellen. Ik heb nog een bijkomende vraag. Hoe moeten we deze cursus opvatten? Ik neem aan dat het geen academische cursus is.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Wim Van Dijk: Dat handboek is inderdaad een uitvloeisel van het eindrapport van de commissie-Bossuyt. Dat rapport was destijds niet amendeerbaar, maar u verklaarde wel, mijnheer de minister, dat we er een breed debat over konden voeren in Vlaanderen. Tot mijn spijt heb ik daar weinig van gemerkt. Hoe zit het met dat debat over het eindrapport?

De cursussen die tot nu toe werden gegeven, waren heel praktijkgericht. Is er intussen al een soort annex over normen en waarden die worden gehanteerd door de onthaalbureaus?

Het VMC heeft een projectsubsidie gekregen. Ik denk dat die subsidie in de eerste plaats bedoeld was voor de uitwerking van het handboek. Was die ook voor iets anders bedoeld?

Er was ook voorzien dat de onthaalbureaus zouden kunnen beschikken over toetsen om de elders verworven competenties te meten. Is daar al iets rond gebeurd?

Tot slot was ook voorzien in twee specifieke cursussen: een cursus voor bedienaars van de eredienst en een speciale cursus voor ouders van schoolgaande kinderen. Is daar al enig zicht op?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Wie een tijdje in de politiek zit, heeft een aantal littekens op zijn ziel. Dat is onvermijdelijk. Ik heb er ook zo een, dat op een bepaald moment zelfs een nachtmerrie werd, meer bepaald het kiesdecreet. Nu kan ik daarmee lachen, maar dat is ooit anders geweest.

Ook aan dit handboek heb ik een kater overgehouden. Ik besef hoe belangrijk de cursus maatschappelijk oriëntatie is in het kader van de inburgering. Ik word vandaag overal in Vlaanderen uitgenodigd om voor KAV's, Willemsfondsen, Davidsfondsen enzovoort over inburgering te gaan spreken. Daarbij valt me telkens op dat mensen de taal heel belangrijk vinden, wellicht omdat het iets heel concreets en tastbaars is. Daarvoor mag dan ook

veel geld worden uitgetrokken. Ook de begeleiding door de VDAB vinden mensen heel belangrijk. Bij een cursus maatschappelijke oriëntatie ligt dat echter anders. Die wordt beschouwd als typisch voor de politiek. We moeten de mensen dan ook duidelijk maken hoe belangrijk die cursus is.

Diversiteit kan een verrijking zijn. De vraag is daarbij hoe we de samenleving in diversiteit leefbaar houden. Daartoe moeten een aantal regels worden afgesproken die voor iedereen gelden, niet alleen voor de nieuwkomers maar ook voor wie hier geboren en getogen is. Het gaat dan over de regels van de rechtsstaat zoals de verkeersreglementering en de milieuvoorschriften, maar ook over essentiële principes zoals de gelijkwaardigheid van vrouw en man en de scheiding van kerk en staat. Zo moeten wij de allochtonen erop wijzen dat de scheiding van kerk en staat net aan minderheidsgodsdiensten kansen geeft.

In het voorstel van handboek stond bijvoorbeeld dat er in dit land vrijheid van meningsuiting is. Maar die vermelding is niet voldoende. Vrijheid van meningsuiting betekent in dit land concreet dat een autoriteit, of die nu politiek, economisch of religieus is, kan worden gehekel. Wij vinden dat evident.

Wat die religieuze autoriteiten betreft, kan zowel de katholieke kerk worden gehekel, en dat gebeurt ook effectief in Vlaanderen, als om het even welke andere godsdienst. In dat verband wil ik het nog even hebben over de Mohammedcartoons. Ik heb de mensen van de Moslimexecutieve toen zelf bij mij geroepen. Sommigen beschouwden die cartoons echt als een belediging en vonden dan ook dat zo iets zou moeten worden verboden. Ook ik ben geen voorstander van het nodeloos beledigen van mensen, maar elke burger heeft wel het recht om zijn mening te uiten. Wij hebben in ons bestel de mogelijkheid om daar actie tegen te voeren via lezersbrieven, vrije tribunes en eventueel klachten wegens laster en eerroof voor de rechtbank.

Zoiets kan onmogelijk in het handboek worden weergegeven met uitsluitend dat ene zinnetje, namelijk: er is in dit land vrijheid van meningsuiting. Die vrijheid geldt ook voor wat het koningshuis betreft. Voor een Nepalees of een Marokkaan is dat helemaal anders. België is een parlementaire democratie waar de koning vooral een protocollaire functie heeft. Alle macht gaat uit van het parlement en van de regering die stoelt op een meerderheid in dat parlement. Dergelijke zaken moeten worden uitgelegd. Het is de bedoeling om die mensen op pedagogische wijze een aantal zaken duidelijk te maken die voor ons heel evident zijn maar niet voor hen.

Een ander voorbeeld betreft de politie in ons land. Mensen die afkomstig zijn uit Oost-Europa, staan ver-

steld dat de politie effectief de vriend van de bevolking kan zijn. In Oost-Europa weten de burgers vaak niet hoe mensen die deel uitmaken van de politie of van het leger reageren ten aanzien van de bevolking. In ons land beseffen de politiediensten dat ze maar sterk staan in de mate dat ze in de samenleving geïntegreerd zijn. Wij hebben het dan ook mogelijk gemaakt dat mensen die deel uitmaken van de ordediensten ook aan politiek kunnen doen, zij het niet in de gemeente waar ze als ordedienst werkzaam zijn. Dat is precies omdat we die band zo kort mogelijk willen houden.

Mevrouw Berx, momenteel loopt er een aanbesteding over de ontwikkeling van een uniform handboek maatschappelijke oriëntatie. We hebben die aanbesteding gedaan bij de uitgeverij Van In, de uitgeverij Wolters Plantyn, de uitgeverij Pelckmans en bij de Karel de Grote-Hogeschool. Die offertes komen morgen binnen.

Het bestek bepaalt dat het uniforme handboek MO een reeks uitgewerkte lessen moet bevatten met als doel het zelfstandig functioneren van de inburgeraars in onze maatschappij te verhogen. Het bepaalt uitdrukkelijk dat de waarden, gedefinieerd door 'de commissie ter invulling van de cursus maatschappelijke oriëntatie', de zogenaamde commissie-Bossuyt, een rode draad moeten vormen in het nieuwe uniforme handboek MO.

Aangezien de uitwerking van het handboek MO door het Vlaams Minderhedencentrum een teleurstelling was, hebben we een nieuwe planning uitgewerkt met de mensen van onderwijs die bezig zijn met hand- en leerboeken, met name Lou Bontens en Hilde Vanderheyden.

Een beperkte aanbesteding met onderhandelingsprocedure leek ons de beste oplossing om zo snel mogelijk tot de ontwikkeling van het handboek te komen zonder daarbij de kwaliteit uit het oog te verliezen. Het is de bedoeling om tegen 1 december 2007 klaar te zijn met de inhoud van het handboek. Daarna moet nog worden gewerkt aan de lay-out.

Om het uiteindelijke resultaat na het debacle van vorig jaar te kunnen garanderen, heb ik de nodige tijd genomen om met diverse partners uit de onderwijswereld aan tafel te gaan zitten. De ontwikkeling van een handboek MO vergt immers een niet-evidente multidisciplinaire aanpak. Sommige delen hebben betrekking op welzijn, andere op onderwijs of op het functioneren van het democratisch bestel. Het is niet zo evident om iemand te vinden die zo multidisciplinair is. Sommige uitgeverijen zijn gespecialiseerd in wetenschappelijke werken, andere pakken de meer literaire werken aan. De nu gehanteerde werkwijze vraagt de nodige tijd om een kwaliteitsvol handboek voor de komende jaren op te leveren.

Momenteel gebruiken de onthaalbureaus nog steeds het bestaande cursusmateriaal MO. Ze geven de cursus in

functie van de huidige einddoelen maatschappelijke oriëntatie. De einddoelen omvatten kennisdoelen, vaardigheidsdoelen, informatieverwervende vaardigheden, en de competentie 'herkennen van diversiteit'. We kunnen ze min of meer vergelijken met de eindtermen in het onderwijs.

De kennisdoelen zijn uitgewerkt per leeromgeving. We kunnen de volgende leeromgevingen onderscheiden: verblijfssituatie, publieke dienstverlening, gezondheidszorg, wonen, consumptie, vrije tijd, stad en land, mobiliteit, tewerkstelling, gezinssituatie met kinderen, en volwassenenonderwijs.

Zoals het verslag van de commissie-Bossuyt zelf aangeeft, behandelt de cursus MO, zij het impliciet, ook nu al de waarden die zijn opgenomen in het eindrapport van de commissie. Dankzij de werkzaamheden van de commissie-Bossuyt wordt deze aandacht meer geëxpliciteerd en worden de onthaalbureaus ertoe aangezet om bewuster in te zoomen op deze waarden en om ze prominenter onder de aandacht te brengen in de cursus MO. Zo moet de gelijkwaardigheid van man en vrouw duidelijk worden uitgewerkt. Een moeder kan dus zelfstandig beslissingen nemen over de opvoeding van de kinderen. Een gezinshoofd kan zowel man als vrouw zijn.

De onthaalbureaus hebben het verslag van de commissie-Bossuyt grondig doorgenomen, de concrete aspecten uit dit verslag verzameld en in onderling overleg nagegaan hoe ze deze punten alvast kunnen integreren in het bestaande aanbod MO.

Mijnheer Van Dijck, u stelde een vraag over die andere cursussen, maar wij hebben in eerste instantie geopteerd voor dit uniforme handboek.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord hoewel ik onaangenaam verrast ben. Het is merkwaardig dat we moeten vaststellen dat er nog altijd niets meer is en dat u een aanbesteding hebt moeten uitschrijven om als het ware vanaf nul te herbeginnen. Ik kan enkel hopen dat het deze keer wel op een snelle en efficiënte manier lukt. Er is immers al heel wat materiaal op de markt.

Minister Marino Keulen: Men werkt er ook aan. Maar het moet geïntegreerd worden en multidisciplinair ingepast worden.

Mevrouw Cathy Berx: Ik kan me voorstellen dat men het zo moet vertalen dat het bevattelijk wordt en dat complexe informatie op een eenvoudige manier toegankelijk wordt. Maar niettemin blijf ik onaangenaam verrast.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Ik heb nog twee opmerkingen. Ten eerste, is dat debat er geweest of is dat nog aan de gang?

Minister Marino Keulen: Nee, en dat hebben we heel bewust gedaan. Ik heb altijd gezegd dat we dat buiten de verkiezingen zouden houden. Er waren toen gemeentelijke en provincieraadsverkiezingen, nu zijn er de federale verkiezingen. Maar nadien gaan we dat zeker en vast doen. Het zou zeer spijtig zijn als het voorwerp werd van verkiezingsdebatten en polemieken. Want dit is heel fundamenteel en heel belangrijk. Maar ik heb ook altijd gezegd dat we dit debat zullen voeren want ik zie er ook kansen in. Ik ben niet bang voor een debat over basiswaarden en alles wat ermee samenhangt. Maar ik wil het doen buiten de verkiezingsperiode, want het is heel gemakkelijk om er 'draken' van te maken en om iemand op basis van karikaturen en simplificaties aan het kruis te nagelen. Terwijl het debat net het draagvlak kan versterken, want het gaat over de fundamenten van de samenleving.

De heer Wim Van Dijck: Ten tweede begrijp ik ook wel dat die specifieke cursussen afgeleid moeten worden van een soort moederhandboek. Maar ook daar geldt de uitdrukking: 'Leer eerst gaan voor je wilt lopen'. Want intussen is de erkenningsprocedure van een aantal moskeeën al bezig. Het zou dus kunnen dat een aantal imams toch een grondige cursus MO en een taal cursus nodig zullen hebben.

Minister Marino Keulen: Alles waarvoor die cursussen staan, is eigenlijk een opdracht voor ons allemaal. We moeten er ons iedere dag van bewust zijn en dat toepassen. We doen het net voor mensen die van elders komen en voor wie een aantal van die dingen minder evident zijn. Ik doe het niet omdat u het mij vraagt, ik doe het omdat ik vaststel dat het noodzakelijk is en dat de betrokken groepen, de mensen voor wie die cursussen bestemd zijn, zelf ook vragende partij zijn.

Wat me altijd opvalt, is dat ook het draagvlak voor het inburgeringsbeleid bij de doelgroepen zelf ontzettend groot is. Mensen hebben intussen begrepen dat we dat niet doen om hen te schofferen of te brandmerken, maar om hen kansen te geven op emancipatie. We geven hen een kader waarbinnen diversiteit kan. Maar we zeggen ook duidelijk waar we niet op toegeven. En de regels waar we geen millimeter van afwijken, gelden voor iedereen die hier woont. Want die basisregels – de regels van de rechtsstaat, de gelijkheid van man en vrouw, de scheiding van kerk en staat, de vrijheid van meningsuiting – garanderen de leefbaarheid van de diversiteit. Het zijn in die zin superieure waarden omdat ze het anderszijn van mensen toelaten. Daarom moeten die principes

ook gekoesterd worden en door iedereen gerespecteerd worden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de aanwending van het kerkelijk patrimonium in het kader van de uitbreiding van de socialewoningbouw

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, het inzetten van kerkelijk patrimonium in Vlaanderen is niet nieuw. Ik was aangenaam verrast toen ik in de parlementaire stukken van de voorbije jaren las dat de heer Hostekint die problematiek acht jaar geleden ook heeft aangebracht, weliswaar vanuit de invalshoek van de bescherming.

Vorige week vernam ik dat de katholieke kerk een heel opmerkelijk voorstel had. Ik heb er bewondering voor en ik weet dat er in Vlaanderen stemmen opgaan om gelijksoortige initiatieven te nemen. De katholieke kerk in Brussel stelt haar onbewoonde gebouwen, in bezit van de kerkelijke instelling of van de parochie, beschikbaar als betaalbare woning want de nood daaraan is zeer groot, zeker in een grootstad en zeker voor de zwakkeren in de samenleving.

Wat interessant is om te horen, is dat er een brede visie achter schuilgaat. Het is niet zomaar een persbericht dat gelanceerd wordt. Men is van plan om eerst een inventaris te maken van het kerkelijk onroerend erfgoed in Brussel dat als woning in aanmerking zou kunnen komen. Men gaat de mensen die actief zijn in die parochies erbij betrekken en informeren. Daarnaast zal men een colloquium organiseren over wonen in Brussel en hoe men private eigenaars mee kan betrekken in die projecten, want sommige eigendommen sluiten aan bij private eigendommen. Tot slot gaat men bekijken hoe men private eigenaars kan motiveren om leegstaande woningen te renoveren en te verhuren. Wij doen dat ook, wij ondersteunen private eigenaars met een renovatiepremie op voorwaarde dat ze hun woning verhuren via een sociaal verhuurkantoor. De kerk in Brussel wil een antwoord bieden op die vele noden.

De vraag is dan wat Vlaanderen kan doen of in het verleden al gedaan heeft. Het regeerakkoord is mijn bijbel en ik ben ervan overtuigd dat als we dat regeerakkoord op vijf jaar kunnen uitvoeren, we keigoed

gewerkt hebben. We hebben in Vlaanderen een heel rijk historisch patrimonium. Ik wil het debat niet beperken tot kerken, er zijn ook nog kloosters, abdijen en begijnhoven. Ik woon zelf in een stad met een zeer rijk religieus en kerkelijk patrimonium. Ik hoor vanuit de congregaties de bezorgdheid om het behoud van dat patrimonium. Ze zijn het er vaak mee eens dat er een andere bestemming voor gezocht wordt, maar ze willen er wel voor zorgen dat het gebouw behouden blijft.

Mevrouw Mieke Van Hecke, een collega in de vorige legislatuur, heeft ooit zelf een klooster aangekocht en verbouwd. Zij vond dat men zo'n project in een breder kader moest plaatsen. In die zin heeft de Stichting Vlaams Erfgoed enkele jaren geleden een werk gepubliceerd over kerkelijk cultureel erfgoed. Het is belangrijk dat lokale besturen en de kerkraden een kader hebben wanneer ze op zoek gaan naar een herbestemming en zelfs naar mogelijke financiële instrumenten.

Maar ons kerkelijk patrimonium maakt ook deel uit van ons onroerend erfgoed. Er zijn ongeveer 1800 kerken in Vlaanderen waarvan er 500 geklasseerd zijn. Er gaat heel wat geld naartoe om ze in stand te houden. De vraag is wat de return is als men overschakelt op woningbouw.

In het Vlaams Regeerakkoord staat een opvallende passage over het activeren van eigendommen van openbare besturen. Meer specifiek heeft het regeerakkoord het over het stimuleren van alle publieke rechtspersonen, waaronder bijvoorbeeld de kerkraden, om bouwgronden op de markt te brengen en om woningen betaalbaar te verhuren. Ik ben benieuwd naar de initiatieven die in het verleden genomen zijn en welke initiatieven we in de toekomst kunnen nemen.

Ik herinner me het grote debat over de erediensten in de vorige legislatuur naar aanleiding van het nieuwe decreet. De kerkraden – de toenmalige kerkfabrieken – waren er toen bezorgd over dat we hun patrimonium zouden aanslaan of dat we hen zouden verplichten te verkopen. Want dan hadden ze geen stok meer achter de deur om nog vragen te stellen aan de lokale overheid. Ik heb daar alle begrip voor. Aan de andere kant staan er vandaag heel wat van die gebouwen leeg. In overleg met de kerkoverheden moet worden onderzocht wat kan en wat niet kan. Het is belangrijk dat we op Vlaams niveau een kader hebben om een aanzet te kunnen geven en de vele kerkraden die in Vlaanderen actief zijn een hand te kunnen reiken.

Mijnheer de minister, hebt u al initiatieven genomen in opvolging van het rapport van de Stichting Vlaams Erfgoed waaraan ik refereer? Uw voorgangers hebben daar ook altijd naar verwezen, vooral in het kader van een mogelijke herbestemming van het kerkelijke patrimonium. Ik gebruik dat woord in de breedst mogelijke zin. Ik wil mij echt niet beperken tot de kerken. Ik heb het on-

der andere ook over abdijen en kloosters. We hebben in Vlaanderen enkele, zij het niet veel, mooie voorbeelden van herbestemming van begijnhoven en zelfs van kerken, waarbij deze gebouwen worden ingezet voor woningbouw. Je moet je daarbij zelfs niet beperken tot sociale woningbouw.

Bent u op de hoogte van een gelijkaardig initiatief in Brussel? Kan dat in Vlaanderen, centraal georganiseerd of individueel, door een kerkelijke vzw of een parochie? Zijn er dergelijke initiatieven? Bent u van plan contacten te leggen met de kerkelijke autoriteiten om na te gaan welke initiatieven we in Vlaanderen kunnen nemen? Zijn er nog andere publieke rechtspersonen die over de mogelijkheden beschikken om een gelijkaardig initiatief te ondernemen? Ik denk dan bijvoorbeeld aan het patrimonium dat in het bezit is van andere erkende godsdienstige organisaties. Men moet zich niet beperken tot de katholieke kerk.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik voel mij bijna familiaal verplicht om mij hierbij aan te sluiten. Ik heb hierover zelf al eens een vraag gesteld aan minister Van Mechelen.

De herbestemming van het kerkelijk erfgoed is geen nieuwe discussie. Die discussie is in dit huis al meerdere malen gevoerd. We moeten eerlijk toegeven dat er in het kerkelijk patrimonium heel wat leegstand voorkomt. Niemand zal dat ontkennen. Veel van dat kerkelijk patrimonium, ik denk ongeveer één derde, is beschermd. Dat is terecht: het is belangrijk erfgoed. Iedereen is het erover eens dat we daar de nodige inspanningen voor moeten leveren. Wij herkennen Vlaanderen bij manier van spreken aan zijn kerktorens. Het maakt deel uit van onze biotoop.

Tegelijk wordt dat patrimonium voor meer dan 90 percent onderhouden en in stand gehouden met subsidies. Het is wraakroepend dat veel van dat patrimonium vandaag leegstaat, zeker nu er een grote nood bestaat aan betaalbare woningen. Herbestemming is het middel bij uitstek om dat patrimonium in stand te houden. Ook in het regeerakkoord staat dat al het erfgoed dat niet meer functioneel is zo vlug mogelijk opnieuw moet worden geïntegreerd in de samenleving. Het wordt tijd dat we daar werk van maken. Er bestaat nog geen inventaris van dat erfgoed, zo begreep ik uit uw vorige vraag. Dat is al een eerste taak.

Ik kan mij vinden in de vraag van mevrouw Heeren. Het is tijd dat we kijken wat er mogelijk is en hoe we daar werk van kunnen maken.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex: Ik ben geen gebruikelijke klant in deze commissie maar de vraag van mevrouw Heeren heeft mij tot hier gebracht, vooral omdat zij vraagt of er op dit ogenblik andere initiatieven worden genomen. Ik wil in het kader van deze vraag één initiatief toelichten, en ik heb daarover vragen voor de minister.

Er is niet alleen het gebouwenpatrimonium van onze kerkraden, er zijn ook de vele gronden in eigendom van de kerkraden. Daar verwees deze vraag niet rechtstreeks naar. Het te gelde maken van die gronden door de kerkraden doet heel wat problemen rijzen. De meeste kerkraden worden door hun hogere instanties verplicht om het geld op een vergelijkbare manier te beleggen. Daarover worden heel wat discussies gevoerd. Soms gaat het om het herbeleggen in gronden, soms aanvaardt men dat het geld deels in gronden wordt herbelegd en deels in moderne middelen. Het probleem met die gronden is zeer vaak dat ze in andere gemeenten liggen dan de gemeente waarin de kerkraad actief is. Sommige kerkraden hebben gronden in verschillende gemeenten: soms in omliggende gemeenten, soms vrij ver weg, ten gevolge van schenkingen en dergelijke.

Wij proberen – en vandaar mijn vraag – om met de kerkraden overeenkomsten te maken. We stellen hen voor om alle gronden die zij bezitten buiten onze eigen gemeente op de markt te brengen, en om dat geld te herbeleggen in gronden in de gemeente, op die plaatsen waar wij als gemeentebestuur bepaalde projecten willen realiseren: sociale woningbouw, de aanleg van een nieuw kerkhof, de aanleg van voetbalvelden, de aanleg van een speelbos, de bouw van lokalen voor de jeugdbeweging enzovoort. Er zijn veel voorbeelden mogelijk. Het gaat om gronden waarvan wij geen eigenaar zijn, waardoor wij dus worden belet om datgene te doen wat we willen doen. Het aankopen van die gronden vergt enorme investeringen. De afspraak met de kerkfabriek zou dan zijn dat zij die gronden zou verwerven en voor 99 jaar aan de gemeente in erfpacht zou geven. Het voordeel voor de kerkfabrieken is dat hun patrimonium niet wordt verarmd, en voor de gemeenten dat er binnen de gemeente gronden beschikbaar komen waarvoor zij niet moeten investeren. Dat komt toch ook – denk ik, want ik ben geen katholiek – tegemoet aan de rol van de katholieke kerk, die toch zeer actief en sociaal geëngageerd aan het gemeenschapsleven van de gemeente wil deelnemen.

In de discussies met de kerkraden ontmoet ik progressief ingestelde mensen die bereid zijn om daarover te praten. Maar het grote probleem is dat je iedereen over de brug moet krijgen. Dat is altijd een beetje gecompliceerd. Mijnheer de minister, daarom grijp ik de vraag van mevrouw Heeren aan om, met verwijzing naar het regeerakkoord, aan u te vragen of een dergelijk initiatief vanuit de regering kan worden ondersteund, zodanig dat het voor de gemeentebesturen die dergelijke goede initiatieven nemen, iets gemakkelijker is om die onderhandelings-

gen te voeren. Wij moeten hier niet zoeken naar een ingewikkelde pps-formule, dit is echt een win-win formule waarbij we zeer weinig soldaten moeten inzetten om een mooie oorlog te winnen.

De voorzitter: Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het persbericht waarop mevrouw Heeren haar vraag heeft gebaseerd, gaat over zaken die op het eerste gezicht erg veel sympathie hebben opgewekt. Dat blijkt ook uit de andere interventies. Iedereen lijkt over deze problematiek hetzelfde te denken. Niets is zo ergerlijk als grote leegstaande gebouwen terwijl we worden geconfronteerd met een grote vraag naar woonruimte, naar sociale woonruimte.

Mevrouw Heeren heeft het in haar voorbeelden over begijnhoven en kloosters. Ik wil daar de pastorieën aan toevoegen. Sommige daarvan zijn op de privémarkt terechtgekomen en worden prestigieuze, mooie, aanbevelenswaardige maar vrij dure woonvormen. Ik ben er een groot voorstander van om te proberen een deel van de mogelijkheden die daar inderdaad liggen, naar de sociale woonmarkt te halen.

Zich alleen maar focussen op kloosters, begijnhoven en pastorieën is een beetje te gemakkelijk. Het feit dat de privémarkt daar al voor een groot deel mee gaan lopen is, bewijst dat die panden zich daartoe lenen. Ik vraag mij trouwens af waar in Vlaanderen nog een begijnhof te vinden is waar men niet al heel mooie, exclusieve woninkjes van heeft gemaakt. Het echte probleem zit bij de kerkgebouwen. Dat is de bulk van de grote leegstaande gebouwen. Ik heb in mijn leven heel veel kerken bezocht. Ik kan er mij maar weinig voor de geest halen waarmee ik zinvolle socialewoningbouw mogelijk acht. Ik wou dat het anders was.

Dat wil niet zeggen dat we die daar maar moeten laten staan. Ik ben een heel grote voorstander van de herbestemming ervan. Ik wil ze absoluut laten staan, ik wil niet dat ze afgebroken worden of dat ze leeg blijven. In hun oude bestemming lag al deels een sociale bestemming, om mensen bijeen te brengen rond een idee, het specifieke religieuze idee. Voor een sociale bestemming zijn die kerken en tempels wellicht wel nog geschikt, ik denk aan theater, museum, congresruimte of cultuurcentrum.

Ik wil dit aspect brengen bij de op het eerste gezicht sympathieke ideeën, want als iedereen te enthousiast wordt, slaat de slinger wel eens door en dan zou men enorm veel geld stoppen in zaken waarvan het resultaat niet erg bewoonbaar is.

Ik wil nog even aanknopen bij wat de heer Bex heeft gezegd over de gronden van de kerkfabrieken. Het is

een prachtig initiatief en het is allemaal correct, maar wat geldt voor de kerkfabrieken, geldt eveneens en misschien nog veel meer voor onze OCMW's. Iemand uit de bouwsector, waarvan ik dacht dat hij het kon weten, heeft mij ooit eens gezegd dat de gezamenlijke OCMW's van Vlaanderen op dit ogenblik veruit de grootste grondbezitters zijn in dit land. Wat betreft gemeenten met kerkfabrieken, zeg ik: doen. Maar de gemeenten hebben nog een veel directere band met hun OCMW's. Daar ligt misschien ook wel een potentieel.

De voorzitter: Mevrouw Guns heeft het woord.

Mevrouw Dominique Guns: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, toen ik het artikel in de krant las, was ook mijn eerste idee: schitterend! Nadien had ik onmiddellijk bedenkingen. Omdat ik iemand ben die op het geld zit, heb ik volgende vraag. In welke mate zijn de gebouwen waarover men spreekt, geschikt voor bewoning? Als ze niet voor bewoning geschikt zijn, wie zal die dan ombouwen? Op wiens kosten en op welke wijze zal dat gebeuren? Als dat op kosten gebeurt van de overheid, mij goed, maar dan zullen we in een zeer lange termijn moeten voorzien waarbij ik denk aan een erfpacht van 99 jaar, zoals de heer Bex zegt, om die gebouwen zeker bij de sociale huisvesting te kunnen onderbrengen.

Uiteindelijk moeten de kosten opwegen tegen de inkomsten die men eruit genereert. Ik vind het initiatief zeer goed, zoals de meeste leden hebben gezegd, want daarvoor zullen bepaalde leegstaande gebouwen een herbestemming kunnen krijgen. We kennen echter ook andere voorbeelden waarbij een kerkfabriek die gronden verkoopt, weigerde om die aan een socialehuisvestingsmaatschappij te verkopen omdat dat niet voldoende opbracht. Ik vind het initiatief zeer goed maar ik denk dat we een beetje kritisch moeten zijn over hoe de uitwerking zal gebeuren en welke bedragen daaraan gekoppeld zijn.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Ik heb wijze woorden gehoord van mevrouw Guns ter afronding.

In de file op weg naar Brussel vorige week hoorde ik op de radio de deken van Laken heel rustig en bevattelijk de beslissing van het decanaat toelichten. Daar kunnen we alleen maar voor applaudiseren, heel veel respect opbrengen en toejuichen. Blijkbaar zijn er in Brussel 111 parochies actief. Ik vind het engagement dat zij opnemen bewonderenswaardig. Ook naar aanleiding van de interessante vraag van mevrouw Heeren, zal ik zelf de kerkelijke overheid contacteren. We zullen een brief sturen naar kardinaal Danneels met de vraag om daarover eens te praten. Ik besef dat dit geen tovermiddel is. Enkele leden hebben de situatie goed geschetst. Het zijn

misschien druppels op een hete plaat om iets te doen aan de problematiek van het betaalbaar huren. In de kersthomilie van de kardinaal is dat ook heel mooi naar voren gekomen. Ik heb al vaker gezegd dat het probleem op de private huurmarkt ligt. Ik denk dat ik de eerste ben geweest die een tijd geleden in deze commissie deze opmerking heeft gemaakt. In Brussel is die nood nog acuter.

We willen met de kardinaal rond de tafel zitten en we willen hem vragen of hij dat gesprek wil voeren. Het komt er vooral op aan dat ook de kerkelijke overheid haar lokale instanties stimuleert en sensibiliseert, want uiteindelijk zijn de kerkfabrieken en de parochies eigenaar. De kerkelijke overheid kan dat niet decreteren, maar kan wel belangrijke hints geven door een standpunt in te nemen. Het kan een belangrijke signaalfunctie zijn voor de lokale instanties, in de mate dat zij over gronden of panden beschikken, om met de huisvestingsactoren in de gemeenten contact op te nemen: het OCMW, de socialeverhuurkantoren, eventueel de socialehuisvestingsmaatschappij. Die kopen vaak oudere woningen en renoveren ze. Het worden heel mooie constructies waar vaak meerdere mensen in kunnen wonen. Soms worden oude pastorieën omgebouwd tot sociale huurappartementen. Ik schets hier een beeld dat een aantal collega's zeer goed kennen. Voormalig minister Sauwens heeft vanuit Monumentenzorg in dat kader een mooi palmares opgebouwd.

Met de kerkgebouwen zelf, waar de eredienst plaatsheeft, kan men niet zo heel veel doen omwille van drie redenen. Ten eerste is er het religieuze karakter. Ik zie ons in Vlaanderen nog niet stappen zetten zoals in Nederland. Daar is bijvoorbeeld in een voormalige kerk een discotheek gevestigd met de luisterrijke naam 'Paradiso'. Daar gingen heel wat rockconcerten door. Ik zie in Vlaanderen daarvoor nog geen bereidwilligheid. Met die religieuze bestemming hangt enige pudeur samen die we moeten opbrengen. Ten tweede zijn het gebouwen die bouwtechnisch een structuur hebben waar je niet zomaar sociale woonappartementen in kan bouwen. Ten derde is er ook de kostprijs van die hele operatie. Want zelfs als je bereid bent om stap 1 en 2 te zetten, moet je nog weten wat dat kost. Voor die prijs kan men dan vaak in de buurt van de kerk vrijliggende sociale appartementen bouwen die van bij oorsprong daarvoor zijn bestemd.

Ik denk dat de kerk daar wel open voor staat. Dit is een beetje haar corebusiness. Als minister van Binnenlands Bestuur ben ik ook verantwoordelijk voor de eredienst. Elke religie heeft zoiets als een sociale leer. In de katholieke kerk heet dat ook officieel de 'sociale leer van de katholieke kerk'. Dat is zelfs een cursus aan de KU Leuven. Elke religie heeft wel zoiets als een sociale actie. Voor een deel zitten we dan op het terrein van de moderne sociale actie.

Mijnheer Bex, uw vraag was niet geagendeerd, dus ik zal proberen spontaan mijn gedacht daarover te zeggen. Het is natuurlijk een verstrekkende vraag. Ik ken uw concrete voorstel niet, maar de filosofie van uw voorstel volg ik voor 200 procent. Wie zou er tegen een herbestemming in een sociale richting – hetzij voor woonprojecten, een speelbos, speelterrein of om een jeugdhuis of iets voor jonge mensen te realiseren – kunnen zijn?

Ik denk dat bij heel wat kerkfabrieken daarvoor een luisterend oor te vinden is. Alleen is er het probleem dat de kerkfabriek veel zaken gekregen heeft uit erfenissen. Mensen hebben dat aan de kerk gelaten, als een soort eeuwigdurend jaargetijde en één keer per jaar wordt een jaarmis ter nagedachtenis en ter lavenis van de zielenrust georganiseerd. Ik begin me het jargon ondertussen eigen te maken. Op die manier wordt eigenlijk de kostprijs van die jaarmis betaald.

We kunnen niet zomaar onteigenen, want dan moet dat via de klassieke weg gebeuren. We kunnen de kerk niet zomaar zaken afpakken en dat kan ook niet de bedoeling zijn. We gaan geen tweede operatie-Napoleon opzetten. Ik denk dat we tot akkoorden moeten komen.

Mijnheer Bex, ik kan alleen maar applaudiseren voor de bestemming die u voor ogen hebt, maar vandaag heb ik geen modelmaatregel in de schuif liggen waardoor we dat kunnen bespoedigen. We kunnen alleen maar inspeelen op het hart van de mensen, op hun gemoed en sociale bewogenheid, want anders zitten we heel snel in de sfeer van het onteigenen. Dat gebeurt soms ook, zoals dat gebeurt bij particulieren. Als men bepaalde overheidsprojecten wil realiseren die maatschappelijk belangrijk zijn – dat kan gaan over een weg of een bouwproject – kan ook de kerkfabriek betrokken zijn.

Door veel op het terrein te komen, stel ik ook vast dat heel wat zaken spontaan gebeuren. Ik ken kerkfabrieken die zich vandaag al in dat verhaal inschrijven. Als grote investeringen moeten gebeuren aan het kerkgebouw en aan de woonst van de bedienaar van de eredienst, is de overheid verantwoordelijk, en dat moeten we veeleer eng interpreteren. Mijnheer Bex, ik ken kerkfabrieken die vandaag zeggen dat ze voor de restauratie van de kerk, wat vaak het enige monument is in het dorp, de overheid niet met alle kosten willen opzadelen. De kerkfabriek is dan bereid om een deel van de kosten te dragen en daarvoor een deel van het patrimonium te gelde te maken en bijvoorbeeld bouw- of landbouwgrond te verkopen.

Veel kerkfabrieken beseffen, zoals al woordelijk tegen mij werd gezegd, dat het draagvlak evolueert, want ook het aantal actief belijdende katholieken neemt af. Zij vinden het dan een beetje onrechtvaardig om de totale kost voor restauratie en renovatie uit te smeren over de hele lokale dorpsgemeenschap.

Ik ontmoet op het terrein dus heel veel goodwill. We moeten dat ook verder inventariseren. Dingen die we eenvoudig kunnen omschrijven en gemakkelijk in een schema kunnen uiteenzetten, zijn in de praktijk meestal iets weerbarstiger bij de toepassing.

Mijnheer Bex, uw visie ondersteun ik volledig, maar ik heb niet meteen een instrument om dat te faciliteren en te bespoedigen. We moeten nog altijd voor een deel rekenen op de goodwill van de betrokkenen, maar bij een aantal is die ook heel nadrukkelijk aanwezig.

Mevrouw Heeren, de werkgroep waar u naar verwijst, werkt op het terrein, maar dat heeft nog niet zo heel veel resultaten opgeleverd.

Het overlegplatform onderzoekt onder meer de mogelijkheden tot herbestemming van leegstaande kerken en kloosters. De herbestemming van religieuze gebouwen is vaak een gecompliceerde, maatschappelijk gevoelige aangelegenheid. De religieuze gevoelswaarde en de finaliteit van het gebouw, alsook het feit dat deze gebouwen vaak beschermd zijn, zijn medebepalende factoren in de herbestemmingsproblematiek. Bovendien spelen technische aspecten een rol. Zo is een kerkgebouw technisch moeilijk geschikt voor de inplanting van sociale woningbouw, omdat sociale woningen veeleer relatief klein zijn en de vereiste bouwkundige ingrepen voor de omvorming tot woningen zwaar zijn. Eigenlijk zegt men daarmee dat er op het terrein nog niet heel veel resultaten zijn.

Collega's, ik geloof heel sterk in een lokale benadering. De lokale overheid moet met de kerkelijke overheid, de mensen van de vroegere parochieraden, rond de tafel gaan zitten, want het gaat om speciale lokale noden, waar ook leden van de kerkfabriek en de parochieraad – of hun kinderen of kleinkinderen, want het gaat vaak over een iets vergrijzend publiek dat in die besturen actief is –, mee worden geconfronteerd. Op die manier krijgen we een engagement om mee te stappen in de plannen van de overheid inzake betaalbaar wonen en betaalbaar huren of om andere plannen, zoals voorzieningen voor bepaalde doelgroepen in de gemeente – kinderen, jongeren, senioren – mee te realiseren.

Ik geloof heel sterk in het belang van de lokale aanpak om tot resultaten te komen, want het gaat vaak over dezelfde mensen. Als men dat op Brussels niveau bespreekt, gaat het over voorstellen in algemene termen. Als men lokaal iets wil organiseren, zoals ik in mijn eigen gemeente heb meegemaakt voor een gemeentelijk woonproject, kan de kerkfabriek volledig meewerken. De voorzitter van de kerkfabriek was een gepensioneerde notaris, maar hij zei spontaan dat we iets moesten doen voor onze jonge gezinnen. We wonen vlakbij de Nederlandse grens, waar grondprijzen worden betaald zoals in de Rand rond Brussel. De kerkfabriek heeft

spontaan een bijdrage geleverd in het hele ontwikkelingsproces, omdat ook de kleinkinderen van de notaris met hetzelfde probleem worden geconfronteerd. De voorzitter van de kerkfabriek woont en functioneert in de gemeenschap van Lanaken, waardoor hij hoort dat, als mensen over politiek spreken, het in de eerste plaats gaat over de betaalbaarheid van bouwgronden.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

We hebben het nu alleen gehad over het kerkelijk patrimonium van de katholieke kerk, maar er zijn nog andere godsdiensten die een patrimonium hebben. Hebt u daar zicht op of worden op dat vlak initiatieven genomen?

Minister Marino Keulen: Daar hebben we weinig of geen zicht op. Het gaat natuurlijk vaak over vrij jonge kerken. Als we praten over de orthodoxe kerk, de evangelische kerk of de islam, gaat het over godsdiensten van de jongste decennia. Vaak hebben die als eigendom enkel de grond waarop het religieuze gebouw gebouwd is en zijn ze geen grondbezitter. Bij de protestanten en de anglicanen, wat iets oudere kerken zijn, zou dat wel kunnen, maar vaak gaat het dan om heel kleine parochies. De protestantse kerk is van oudsher aanwezig in Vlaanderen, maar is bij mijn weten niet direct een grootgrondbezitter.

Het gaat hier over kerken of religies die hier en daar aanwezig zijn, maar we komen ze niet in heel Vlaanderen tegen. Eventueel wil ik, bij uitbreiding, ook met de vertegenwoordigers van die religies rond de tafel zitten.

We mogen ook niet denken dat kardinaal Danneels of wie ook iets kan opleggen, want de eigendom zit bij de kerkfabrieken. Bovendien is die eigendom meestal verworven onder voorwaarden, hetzij voor de eeuwige jaargetijden ter lavenis van de zielenrust, met name de jaarmis van de betrokkene, hetzij omwille van andere motieven, waardoor de kerkfabriek vaak gebonden is en niet vrij kan beschikken over het patrimonium.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik denk dat het belangrijk is dat er een kader kan worden aangereikt. U hebt gelijk dat het uiteindelijk eigendommen van kerkraden zijn. Maar waarom denken we er niet aan om een boek met good practices te maken? Sommigen zeggen dat ze dit niet dadelijk zien zitten in een kerk. Ik ken voorbeelden waar dit wel haalbaar is. Uiteraard moet alles worden gezien in functie van de kostprijs. Als een kerk patrimonium wil desaffacteren, dan moet die zelf overgaan tot desaffectatie. Ik vind dan ook dat dit aspect mee moet worden onderzocht.

Het voorbeeld met betrekking tot de gronden dat de heer Bex gaf, is een goed voorbeeld. Mijnheer Bex, ik weet

dat de erfpachtformule al in Vlaanderen wordt toegepast en dat is een goede formule. Ik kan me best inbeelden dat er nog veel kerkraden in Vlaanderen zijn die het in Keulen horen donderen als de gemeente de vraag nog maar zou durven stellen.

Ik ben blij dat het gesprek zal worden gevoerd. Ik zou u de suggestie willen doen om na te gaan in welke mate we vanuit de administratie samen met een kerkelijke overheid een boek kunnen uitgeven rond kerkelijk patrimonium. Er bestaat ook een boek met betrekking tot levenslang wonen. We zijn betrokken bij de woonproblematiek en weten ook veel. Ik hoop dat we binnen tien jaar het debat over woonbeleid in gemeenten niet meer zullen moeten voeren. We voelen dat er een mentaliteitswijziging aan de gang is en ik hoop dan ook dat men elkaar vindt.

Mevrouw De Lobel, het is een misverstand dat is gegroeid in de commissie voor Ruimtelijke Ordening dat 64 procent – was het maar waar – van de eigendommen van publieke personen bij kerkraden zit.

Mevrouw Hilde De Lobel: Ik heb gezegd dat het overgrote deel bij OCMW's zit.

Mevrouw Veerle Heeren: Het ging over publieke personen en dat is in het ontwerp van resolutie geraakt inzake betaalbare gronden. Ondertussen weten we dat het cijfer niet klopt en dat het gaat over 14 procent. Zelfs al gaat het maar om 14 procent, er moet een beleid worden ontwikkeld om die bouwgronden te activeren.

Ik wil het nog even hebben over de andere godsdiensten. In mijn regio heb ik twee gebouwen voor ogen waarvan ik denk er een mogelijkheid bestaat. Vooral de Getuigen van Jehova in onze streek hebben nogal wat patrimonium. Dit is een interessant debat, maar ik wil ze zeker niet uit hun huizen jagen. Bij ons hebben ze een nieuw gebouw rechtgezet en het oude wordt niet meer gebruikt terwijl dat pal in het centrum ligt. Als het gaat over het kerkelijke patrimonium in binnensteden, dan kan ik me inbeelden dat er ook andere godsdiensten of sektes – maar dat laatste woord mag ik zeker niet gebruiken – patrimonium in hun bezit hebben.

Minister Marino Keulen: Jehova's Getuigen zijn niet erkend.

Mevrouw Veerle Heeren: Daar hebt u gelijk in. Volgens mij zijn er in elk geval mogelijkheden, zonder de illusie te hebben dat dit morgen de oplossing kan zijn om betaalbaar wonen in te vullen. Met betrekking tot het kerkelijke patrimonium is het zinvol om het debat aan te gaan. Ik wil het niet enkel beperken tot de kerken zelf. Er is nog een heel arsenaal aan ander patrimonium. Het is dan ook zinvol om na te gaan in welke mate er een sociale invulling aan kan worden gegeven.

De ervaring leert toch dat men er soms echt geld van wil maken en dat men misschien liever naar een private ontwikkelaar gaat. Op zich heb ik niets tegen een private ontwikkelaar, maar alles hangt af van de locatie van het patrimonium en wat de meerwaarde kan betekenen voor de ontwikkeling van een stedelijke kern in het kader van stadsvernieuwing. Het moet een en-enverhaal zijn.

Mijnheer de minister, als het gesprek heeft plaatsgevonden, kunt u dan feedback geven aan deze commissie?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex: Mijnheer de minister, ik ga met u akkoord dat deze vraag niet was geagendeerd, maar ze sluit voor een groot deel aan bij de bekommernissen van mevrouw Heeren. Ik ben u dankbaar voor het antwoord dat ik heb gekregen. Ik wil nog even toelichten waarom ik niet heb gesproken over de gronden van de OCMW's. Naar mijn gevoel is er een andere relatie tussen het OCMW en de gemeente als tussen een kerkfabriek en gemeente. Een gemeentebestuur heeft meer mogelijkheden om met het OCMW sneller tot akkoorden te komen.

U gaf het voorbeeld van Lanaken. Blijkbaar waren er geen aflaten op die grond, want anders was die waarschijnlijk nooit verkocht. In mijn gemeente zijn er vier kerkfabrieken. Een ervan is zeer progressief en stelt gronden in deze formule ter beschikking aan de grootste vrije school van Vlaanderen. De Chiro heeft lokalen op gronden van de kerkfabriek, alsook twee scoutsverenigingen. De andere drie kerkfabrieken met andere besturen denken niet zo progressief. Dat zal nu misschien een beetje versoepelen door de fusie. Ik wil maar zeggen dat er toch enige druk op kan worden gegeven.

Mijnheer de minister, het grootste probleem zijn volgens mij niet de aflaten, vooral dan met betrekking tot de landbouwgronden. Het is voornamelijk een probleem van de boer die op die grond werkt. Als de grond wordt verkocht en er zit een pachter op, dan heeft die het voorkeurecht. Als die pachter niet bemiddeld is om te kopen, dan wil de kerkfabriek liever niet verkopen dan met die boer ruzie te maken. Als die boer geen pacht heeft of als de grond pachtvrij is, dan zijn het meestal niet de boeren maar wel speculanten die kopen. De problematiek is de moeite waard om te bekijken.

U zegt dat u met de kardinaal gaat praten. Volgens mij kunt u deze thematiek meenemen. Als van bestaande kerken niet meteen sociale woningen kunnen worden gemaakt, dan kunnen ze misschien worden aangewend voor andere dingen. Veel mensen zijn vaak op zoek naar een zaal voor bijvoorbeeld een burgerlijke plechtigheid. Het zou niet slecht zijn als kerken hun deuren zouden openzetten voor bepaalde burgerlijke plechtigheden, zoals begrafenissen.

De voorzitter: Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel: De minister had het over de religieuze gevoelswaarde van een kerk. Hij ziet het niet zitten, net zoals waarschijnlijk de doorsnee Vlaming, om disco's, nachtclubs of nog erger in die kerken te situeren. Dat heeft met de religieuze gevoelswaarde te maken, maar ook met ons gevoel voor cultureel erfgoed. Ik heb vorig jaar in november een colloquium meegemaakt in de Lakenhallen in Gent. Dat heeft nooit een religieuze functie gehad, maar ook daar zou ik niet direct een nachtclub of dergelijke in willen zien. Ik wil benadrukken dat ik zeker niet heb gepleit voor disco's en wietshops in kerken.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik denk dat niemand dat wil. Mevrouw De Lobel, het is aan de kerk om het debat met betrekking tot desaffectatie te voeren. De laatste tien jaar voel ik in mijn eigen regio aan dat er heel wat beweging is. We hebben het hele verhaal van de federaties gehad. Er zijn kerkfabrieken die heel progressief zijn en die ten dienste willen staan van de lokale samenleving, en er zijn er andere die nog meer tijd nodig hebben. Er is ook een hele vernieuwingsoperatie gebeurd. We spreken hier van kerkfabrieken, en dat vind ik gek, want het zijn nu kerkraden. Finaal is het nog altijd de kerk zelf die beslist of een gebouw gedesaffecteerd kan worden of niet. Als die beslissing is genomen, moet worden nagegaan welke invulling eraan kan worden gegeven.

Minister Marino Keulen: Dit debat moet respectvol gevoerd worden. Dat is ook in deze commissie gebeurd. Sommige opmerkingen werkten misschien op de lachspieren, maar niemand deed dat zonder respect. Iedereen heeft het volste respect voor de religieuze overheden. We mogen het debat evenmin op een sloganske wijze voeren. Je ziet bij manier van spreken tientallen woningen zomaar uit de grond rijzen. Zo'n vaart loopt het uiteraard niet. Dit is geen tovermiddel, maar het kan wel meehelpen om de maatschappelijke nood te lenigen.

Mijnheer Bex, ik blijf erbij dat er een grote verantwoordelijkheid bij de lokale besturen rust. Dat vraagt soms ook moed. Als je tegen een kerkraad moet zeggen dat hij bij de restauratie van een kerk zelf een deel van de kosten moet dragen, krijg je daar niet meteen applaus voor. Je moet dat op een respectvolle manier uitleggen en de zaken in het juiste kader plaatsen.

Niet alle kerkfabrieken zijn overigens grootgrondbezitters. Heel veel kerkfabrieken bezitten niets meer, omdat ze een deel van hun patrimonium te gelde hebben gemaakt, ten voordele van de lokale gemeenschap. Dat is dan inderdaad vaak ten voordele van het vrije onderwijs, de christelijke jeugdbewegingen of ander maatschappelijk werk. Het gaat overigens niet alleen

om bouwgronden. Het is ook niet allemaal even waardevol. Het patrimonium is in sommige gevallen tot op de draad versleten.

Naderhand kunnen we de good practices bijeenbrengen. Ik zal een gesprek hebben met de kardinaal of met de bisschop die hij daarvoor aanduidt. Binnen het college van de bisschoppen heb je immers bisschoppen die specifieke thema's moeten volgen, waaronder de relaties met de bestuurlijke overheid. We zien wel wat er uit dat gesprek voortkomt.

Het initiatief in Brussel verdient applaus. Ik hoop dat daar in Vlaanderen navolging aan wordt gegeven, als aanvulling op de inspanningen die de bestuurlijke overheden doen op het vlak van sociaal wonen, betaalbaar huren en alles wat daarmee te maken heeft.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
